

SIGNALENLIJST HUISELIJK GEWELD BIJ VOLWASSENEN

Verschillende signalen kunnen wijzen op huiselijk geweld. Tegelijkertijd is er geen enkel signaal dat daar zekerheid over geeft: elk signaal kan ook een andere oorzaak hebben. En niet alle slachtoffers en plegers zenden signalen uit: soms is er nauwelijks iets aan hen te merken, omdat ze het goed kunnen verbergen. Bovendien zeggen de meeste signalen nog niets over wie de pleger is.

Een signalenlijst is bedoeld om een vermoeden van huiselijk geweld te onderbouwen. Het is niet de bedoeling om met een signalenlijst in de hand iemand te gaan observeren of ondervragen. Over het algemeen geldt dat hoe meer signalen je bij iemand herkent, des te groter de kans dat de hij/zij daadwerkelijk slachtoffer is. Het gaat dus om de samenhang van de signalen, in combinatie met het verhaal dat betrokkenen vertellen.

Signalen worden vaak onderverdeeld in verschillende categorieën: lichamelijke signalen, signalen in gedrag en houding, psychosomatische/psychische signalen. Ook kunnen signalen zichtbaar zijn bij het slachtoffer en bij de pleger. De interactie tussen beiden is bovendien veelzeggend!

Signalen bij het slachtoffer

Lichamelijke signalen

- Letsels, zoals blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- Oude letsels, soms in verschillende stadia van genezing
- Herhaalde bezoeken aan arts / SEH vanwege lichamelijke klachten / letsels
- Lijdt aan ondervoeding
- Lijdt aan uitdroging/dehydratatie.
- Vervuiling (lijf, kleding of woning)
- Slechte conditie van de huid of huiduitslag (zoals decubitus, open wonden)
- Slecht onderhouden gebit
- Vaak ziek
- Oververmoeid
- Slechte medische verzorging

Gedrag of houding

- Plotselinge terugval in vaardigheden of fysiek functioneren (bijvoorbeeld plots incontinent worden of stoppen met eten of drinken)
- Zelfbeschadigend gedrag
- Plotseling overmatig alcohol en/of druggebruik, onder invloed op consult verschijnen
- Plotseling agressief of fysiek grensoverschrijdend gedrag
- Agressief gedrag
- Schuchter of wantrouwend gedrag
- Uitstellen of afzeggen van (herhalings)afspraken

Psychische signalen

- Verlies van besef van tijd, plaats of identiteit (dissociatie)
- Erg nerveus
- Labiel

- Hyperactief
- Symptomen van angst, zoals trillen, zweten, duizeligheid, hartkloppingen, hyperventilatie
- Vertoont verward gedrag
- Vertoont woedend en/of verdrietig gedrag
- Valt stil of vertoont (plots) weinig reactie
- Vertoont slaap en/of eetproblemen
- Vertoont tekenen van psychiatrische problematiek
- Negatief zelfbeeld

Specifieke signalen voor seksueel geweld

- Geeft indirecte hints over mogelijk ongewenst seksueel contact
- Angst of weigering bij lichamelijk onderzoek
- Geseksualiseerd gedrag
- Genitale pijn of pijn bij het plassen, infecties, overgevoeligheid
- Letsel of littekenvorming aan genitaliën, rectum, mond, borsten
- Sterke afhankelijkheid t.o.v. een specifieke persoon
- Seksueel overdraagbare aandoeningen
- Pijn bij lopen, zitten
- (Angst voor) zwangerschap

Specifieke signalen bij de pleger

- Onverschillig
- Laat zich erg negatief uit over de ander in zijn of haar bijzijn
- Geeft aan de zorg niet meer aan te kunnen / overbelast te zijn
- Schreeuwt of scheldt tegen de ander
- Schermt de ander af van derden, antwoordt voor de ander en ziet erop toe dat de ander niet alleen gezien wordt
- Dreigt met geweld

Specifieke signalen voor financiële uitbuiting

Een specifieke vorm van huiselijk geweld tegen volwassenen is financiële uitbuiting. De volgende signalen kunnen daarop wijzen:

- Spullen en geld van de ander verdwijnen
(gestolen of weggegeven door (verward) persoon)
- Toenemend aantal schuldeisers
(door financieel wanbeheer door familie, al dan niet met kwade bedoelingen)

Let op

Het belangrijkste signaal is misschien wel een niet-pluis gevoel: een intuïtief gevoel dat er iets niet klopt.

Ga bij uzelf na:

- Wanneer ontstond ongerustheid bij mij? Waardoor? Wat is er precies gebeurd?
- Welke signalen neem ik waar? Wanneer en waar doen ze zich voor?
- Is er een tijdsverschil tussen het ontstaan van het letsel en het zoeken naar hulp?
- Is het verhaal consistent? Klopt het met de letsels?
- Zie ik geleidelijke of plotselinge gedragsveranderingen? Hoe lang is dit al aan de hand?
- Handel nooit op eigen houtje!
- Hoor het vermoedelijke slachtoffer niet uit. Het uithoren van het vermoedelijke slachtoffer en/of het spreken met contactpersonen van het vermoedelijke slachtoffer kan een eventueel juridisch traject verstoren.
- Zorg zo nodig voor de veiligheid van de betrokkene(n). Bied ondertussen de normale aandacht.

Bronnen:

Factsheet ouderenmishandeling (2009), Utrecht: Movisie

Richtlijn familiaal huiselijk geweld bij kinderen en volwassenen (2009) Utrecht: CBO /

Trimbosinstituut